

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut toimii vaativissa kasvatus-, ohjaus- ja organisointitehtävissä. Työalueina ovat lapsi- ja nuorisotyö erilaisissa toimintaympäristöissä, joita voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, laitokset ja sairaalat, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, erityisryhmien työpajat ja toimintakeskukset, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaneen keskeistä osaamista ovat sosiaaliset ja verkostoitumisen taidot sekä kyky tunnistaa yksilöllisiä ja yhteisöllisiä ohjauksen tarpeita ja kehittämiskohteita. Erityisohjaajalla on vahvat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, joita hän osaa soveltaa työssään tavoitteellisesti, vastuullisesti ja eettisesti. Palvelujen ja toiminnan tuottaminen erilaisissa toimintaympäristöissä edellyttää joustavuutta, luovuutta ja organisointitaitoa.

Perusteen nimi	Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto
Määräyksen diaarinumero	7/011/2012
Koulutuskoodit	Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto (374118)
Voimaantulo	01.04.2012

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	2
2.1. Ammatillinen toiminta lasten ja nuorten erityisohjauksessa.	2
2.2. Yksilön ja yhteisön osallisuuden vahvistaminen.	6
2.3. Kulttuurien moninaisuus ohjaustyössä.	8
2.4. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen.	11
2.5. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen.	15
2.6. Yrittäjänä toimiminen.	18
3. Näyttötutkinnot.	22
3.1. Näyttötutkintojen järjestäminen.	22
3.2. Näyttötutkinnon suorittaminen.	22
3.3. Näyttötutkinnon perusteet.	22
3.4. Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa.	22
3.5. Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.	23
3.5.1. Arvioijat.	23
3.5.2. Arvioinnin oikaisu.	23
3.6. Todistukset.	23
3.7. Näyttötutkintoon valmistava koulutus.	24
3.7.1. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.	24
3.7.2. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon terveydentilavaatimukset.	24
4. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon muodostuminen.	26
4.1. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen.	26
5. Liite: Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittaneen työn kuvaus.	27

1. Tutkinnon muodostuminen

Tutkinnon suorittaminen edellyttää kolmen pakollisen ja vähintään kahden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista. Toisen valinnaisen tutkinnon on oltava joko Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen tai Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen.

PAKOLLISET TUTKINNON OSAT
Ammatillinen toiminta lasten ja nuorten erityisohjauksessa, P
Yksilön ja yhteisön osallisuuden vahvistaminen, P
Kulttuurien moninaisuus ohjaustyössä, P
VALINNAISET TUTKINNON OSAT
Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen
Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen
Yrittäjänä toimiminen
Tutkinnon osa toisesta tutkinnosta <i>Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkintoon voidaan sisällyttää yksi valinnainen tutkinnon osa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnoista, joiden tutkintojen perusteista Opetushallitus on päättänyt. Valinnainen tutkinnon osa mahdollistaa ammattitaidon osoittamisen ammattialueella henkilökohtaisen kiinnostuksen, kokemuksen ja osaamisen mukaan. Valinnaisen tutkinnon osan tulee luontevasti täydentää lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkintoa ottaen huomioon työelämän tarpeet. Tutkinnon järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. näyttötutkinnon järjestämissopimus, tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa näyttötutkintotilaisuudet sellaiselta tutkinnon järjestäjältä, jolla on näyttötutkinnon järjestämissopimus ko. tutkintoon. Todistuksen kyseisen osan suorittamisesta antaa aina ko. perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Lasten ja nuorten erityisohjauksen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen tutkinnon osan osaksi lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkintoa todistuksen perusteella.</i>

2. Tutkinnon osat

2.1. Ammatillinen toiminta lasten ja nuorten erityisohjauksessa

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa ohjata erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria, kohdata lapset ja nuoret perheineen, hyödyntää ja arvioida työssään erilaisia kasvatusnäkömymiä ja verkostoja, suunnitella, arvioida ja kehittää työtään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen toiminta lasten ja nuorten erityisohjauksessa -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä parissa. Toimintaympäristöinä voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, lastensuojelulaitokset, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa, kun hän ohjaa erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään perustaa ohjaustyönsä ohjattavien yksilöllisiin tuen tarpeisiin ja erityistarpeista saatuun tietoon, hyödyntää toiminnassaan monialaista verkostoa, toimii oman työnsä eettisiä periaatteita noudattaen, kehittää ammattitaitoaan, työskentelee ohjaustoimintaa ohjaavien suunnitelmien, määräysten sekä lainsäädännön mukaan.

Tutkinnon suorittaja voi täydentää osaamisensa osoittamista tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, mikäli työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kuvauksia asiakas- tai ohjaustyöstä. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistosta, johon kuuluvat myös tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi. Itsearvioinnilla tutkinnon suorittaja osoittaa kykynsä reflektoida oppimistaan ja toimintaansa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten perusteella.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OHJATA ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIA LAPSIA JA NUORIA.

Lapsuuden merkityksen ymmärtäminen ja huomioon ottaminen ohjaustoiminnassa	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• kohtaa lapset ainutkertaisina yksilöinä lapsuuden arvoa kunnioittaen• mahdollistaa toiminnallaan lapsen kasvurauhan• toimii lasten itsetuntoa tukevasti, kannustaen, rohkaisten ja palautetta antaen• tukee toiminnallaan lasten yksilöllistä kehitystä ja myönteistä minäkuvaa• keskustele lasten kanssa arvoista ja elämään liittyvistä kysymyksistä.

Nuoruuden merkityksen ymmärtäminen ja huomioon ottaminen ohjaustoiminnassa	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • kohtaa nuoret ainutkertaisina yksilöinä nuoruuden arvoa kunnioittaen • tukee toiminnallaan nuorten yksilöllistä kehitystä ja realistisen minäkuvan kehittymistä • toimii nuorten identiteettiä ja itsenäistymistä vahvistaen • keskustelee nuorten kanssa erilaisista arvoista ja elämänkysymyksistä.

Lapsen ja nuoren kehitysvaiheiden huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää lapsia ja nuoria koskevaa kehityspsykologista tietoa työnsä lähtökohtana • kohtaa lapset ja nuoret ikätason tarpeet huomioon ottaen • ottaa ohjauksessaan huomioon herkkyykskaudet ja kehityksen taitekohdat • ottaa toiminnassaan huomioon mahdolliset häiriö- ja riskitekijät.

Ohjausprosessin hallinta	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ohjausprosessia erilaiset yksilöt ja oppimistavat huomioon ottaen • ottaa ohjauksessa huomioon toimintaympäristön asettamat haasteet ja tavoitteet • perustelee valitsemansa toimintatavat tavoitteellisuuden ja kasvatuksellisuuden näkökulmista • perustaa ohjauksen tarkoituksenmukaisiin pedagogisiin ratkaisuihin • on ohjaustilanteessa kuunteleva, läsnä oleva ja turvallinen aikuinen • edistää toiminnallaan vuorovaikutusta, osallistumista ja onnistumista • arvioi omaa ohjaustoimintaansa työn tavoitteista käsin.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA KOHDATA LAPSET JA NUORET PERHEINEEN.

Perheen merkityksen ymmärtäminen ja huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • kohtaa lapset, nuoret ja heidän perheensä tasapuolisesti • työskentelee perheiden erilaisuutta, sisäisiä suhteita ja arvoja kunnioittaen • tunnistaa perhemuotojen ja huoltajuuden moninaisuuden • ottaa huomioon toiminnassaan perheen merkityksen lapsen ja nuoren kasvuyhteisönä • toimii työssään kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti tiedostaen vanhempien kasvatusvastuun merkityksen.

Perheiden kanssa toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tekee yhteistyötä perheiden kanssa hyödyntäen työpaikan käytäntöjä • toimii perheitä koskevien lakien, säädösten ja suositusten mukaisesti • tuntee perheitä koskevan palvelujärjestelmän ja ohjaa tarvittaessa hyödyntämään keskeisiä perhepoliittisia etuuksia • hyödyntää vertaisryhmiä lapsiperheiden tukena • toimii moniammatillisessa yhteistyössä perheenjäsenten tukemiseksi.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA HYÖDYNTÄÄ JA ARVIoida TYÖSSÄÄN ERILAISIA KASVATUSNÄKEMYKSIÄ JA VERKOSTOJA.

Kasvatusnäkemys ja niiden soveltaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • perustelee toimintansa erilaisiin kasvatusnäkemysihin pohjautuen • käyttää kasvatustieteen keskeisiä käsitteitä luontevasti ja ymmärtäen • osallistuu alan ajankohtaiseen kasvatustieteelliseen ja ohjauskeskusteluun työyhteisössä ja moniammatillisissa verkostoissa • tunnistaa oman perustehtävänsä ja osaa perustella sen merkityksen • toimii ammatillisesti ja kasvatuksellisen roolinsa mukaisesti.

Erityispedagoginen osaaminen lasten ja nuorten ohjaustyössä	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tukee lasten ja nuorten toimintakykyä ja hyvinvointia • tutustuu yksilöllisiin oppimis- ja kuntoutussuunnitelmiin ja toimii niiden mukaisesti • osallistuu tarvittaessa yksilöllisten suunnitelmien laatimiseen • tunnistaa erityisen tuen tarpeet ja tekee tarvittaessa ehdotuksen interventiosta • hyödyntää tietoa integroinnin mahdollisuuksista ja rajoitteista • tunnistaa oman toimintansa rajat erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten tukemisessa ja toimii sen mukaisesti.

Yksilöllinen ohjaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää vuorovaikutusta, kielen kehitystä, tarkkaavaisuutta ja aistitoimintoja, motorisia taitoja sekä luovuutta tukevia erityisohjauksen työtapoja • hyödyntää tarkoituksenmukaisesti teknisiä apuvälineitä ja tietotekniikkaa • ottaa huomioon ryhmädynamiikan periaatteet • ohjaa yksilöitä ryhmän tavoitteiden suuntaisesti.

Verkostoissa ja moniammatillisissa ryhmissä toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää monialaisen verkoston asiantuntemusta omassa työssään • toimii verkostossa sovittujen toimintatapojen ja työnjakojen mukaisesti • ohjaa asiakkaita muiden tarvittavien palvelujen piiriin • arvostaa muita lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä • käyttää tarkoituksenmukaisesti alan ammattisanastoa • toimii aloitteellisesti moniammatillisessa verkostossa toimenkuvansa rajoissa • kirjaa ja välittää tietoa vastuullisesti ammatillisten velvollisuuksien sekä asiakkaan oikeuksien mukaisesti.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA SUUNNITELLA, ARVIODA JA KEHITTÄÄ TYÖTÄÄN.

Oman työn organisoiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • suoriutuu itsenäisesti oman työnsä suunnittelusta • asettaa työtehtävänsä tärkeysjärjestykseen • toimii joustavasti muuttuvissa työtilanteissa • tekee ehdotuksia työtapojen kehittämiseksi • toimii sovittujen aikataulujen ja määräaikaisten mukaisesti • ottaa huomioon työnsä merkityksen suhteessa koko työyhteisöön.

Työn arviointi ja kehittäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti vahvuuksiaan ja ammatillisen kehittymisen haasteitaan • asettaa tavoitteita ammatilliseen kehittymiseensä yhdessä esimiehen ja työyhteisön kanssa • pyytää aktiivisesti palautetta asiakkailta ja työyhteisönsä jäseniltä • kehittää omaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella • arvioi varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön prosesseja hyödyntäen alan laatukriteerejä.

Vastuullinen toiminta työssä	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • arvostaa työtään • perustelee toimintansa ja ratkaisunsa eettisten periaatteiden pohjalta • toimii kasvatusta- ja sosiaalialan arvojen ja työyhteisössä yhteisesti sovittujen normien mukaisesti • toimii asiakaslähtöisesti • kuuntelee, tukee ja ohjaa ongelmanratkaisutilanteissa • toimii alaan liittyvien salassapitoa koskevien ohjeiden ja määräysten mukaisesti • huolehtii asiakkaiden turvallisuudesta työpaikan turvallisuusohjeiden mukaisesti • ylläpitää työkykyään ja huolehtii työturvallisuudesta • osallistuu työyhteisön sosiaaliseen rakentamiseen • huolehtii omasta jaksamisestaan rajaamalla työtään.

2.2. Yksilön ja yhteisön osallisuuden vahvistaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa vahvistaa lapsia ja nuoria yhteisössä ja ryhmänohjausprosessissa vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta toteuttaa pienimuotoisen yhteisöllisen kehittämishankkeen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Yksilön ja yhteisön osallisuuden vahvistaminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa ja tehtävissä. Tutkinnon osan kehittämishanke voi olla työyhteisössä toteutettava pienimuotoinen toimintaa kehittävä tai uudistava tavoitteellinen ja suunnitelmallinen rajattu tehtävä. Toimintaympäristöinä voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, lastensuojelulaitokset, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa, kun hän toimii lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä ohjaajana tutkinnon osan perusteiden mukaisesti, vahvistaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä osallisuutta, suunnittelee, toteuttaa ja arvioi pienimuotoisen kehittämishankkeen yhdessä asiakkaiden tai työyhteisön jäsenten tai molempien kanssa, hyödyntää toiminnassaan tiedonhankintakanavia, monialaista verkostoa ja palvelujärjestelmää.

Tutkinnon suorittaja voi täydentää osaamisensa osoittamista tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, mikäli työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kehittämistyöhön liittyviä suunnitelmia ja raportteja. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistosta, johon kuuluvat myös tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi. Itsearvioinnilla tutkinnon suorittaja osoittaa kykynsä reflektoida oppimistaan ja toimintaansa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten perusteella.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA VAHVISTAA LAPSIA JA NUORIA YHTEISÖSSÄ JA RYHMÄNOHJAUSPROSESSISSA.

Yksilön kasvun ja kehityksen havainnointi ja tukeminen	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• toimii tiedostetun ihmiskäsityksen pohjalta jokaisen ihmisarvoa kunnioittaen• kunnioittaa ohjattavien yksilöllisyyttä• hyödyntää yksilön kasvu- ja kehitysvaiheen tuntemusta ohjauksessa• tukee yksilön itsetuntemuksen kehittymistä• tukee yksilön kasvua vastuulliseksi yhteisön jäseneksi• kannustaa yksilöä tuomaan esiin omia mielipiteitään• kannustaa yksilöä vaikuttamaan yhteisön päätöksiin• ohjaa yksilöä arvioimaan oman toimintansa vaikutusta yhteisöön.

Yhteisöllisyyden erilaisten muotojen hyödyntäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää ryhmän tukemisessa tietoa ryhmien syntyprosessista • vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen sosiaalista pääomaa • hyödyntää lasten ja nuorten erilaisuutta toiminnassa • kunnioittaa yhteisön jäsenten itsemääräämisoikeutta • rakentaa yhteisöä yksilöiden voimavarojen ja vahvuuksien pohjalta • tunnistaa ryhmän toiminnassa muutostarpeita ja auttaa löytämään ratkaisuja.

Yhteisöjen vuorovaikutuksessa toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii vuorovaikutustilanteissa aktiivisesti ja ratkaisukeskeisesti • toimii vuorovaikutuksessa avoimesti • arvostaa yhdessä tekemistä • tunnistaa oman toiminnan merkityksen tiimi- ja ryhmätyössä • tukee omalla toiminnallaan ryhmän jäsenten keskinäisen kunnioituksen syntyä • tekee aloitteita ryhmän vuorovaikutuksen kehittämiseksi • esiintyy ja käyttäytyy tehtävien edellyttämällä tavalla kaikissa työhön liittyvissä tilanteissa • toimii tarvittaessa sosiaalisessa mediassa.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA VAHVISTAA LASTEN JA NUORTEN OSALLISUUTTA.

Osallisuuden vahvistaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • rakentaa aktiivisesti luottamussuhdetta ohjattaviin • vahvistaa yksilöiden, ryhmien ja yhteisön mahdollisuuksia osallistua, toimia ja vaikuttaa • tukee lasten ja nuorten itseohjautuvuuden taitoja • mahdollistaa lasten ja nuorten osallistumisen toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja toteutukseen • tunnistaa lasten, nuorten ja heidän perheidensä osallisuutta tukevat ja estävät tekijät • soveltaa työssään tietoa syrjäytymisen moninaisista tekijöistä • puuttuu lasten ja nuorten syrjäytymistä aiheuttaviin tilanteisiin • tekee aloitteita yhteisönsä ja sen toimintaympäristön kehittämiseksi.

Voimaannuttavien ohjausmenetelmien käyttäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • rakentaa ohjausta yksilön sosiaalisille vahvuuksille • tukee ohjattavien elämänhallinnan taitoja • mahdollistaa osallistumista vahvistavan dialogin • käyttää voimavarakeskeisiä ja ratkaisuja etsiviä työtapoja • pohtii tulevaisuuden mahdollisuuksia yhdessä lasten ja nuorten kanssa • kannustaa lapsia ja nuoria kokeilemaan taitojaan • toimii esimerkkinä ja motivoi ryhmää.

Koulutusjärjestelmän tunteminen ja sen palveluihin ohjaaminen

Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tuntee suomalaisen koulutusjärjestelmän pääpiirteissäänperustelee lapsille, nuorille ja perheille kouluttautumisen merkitystäohjaa lapsia ja nuoria siirtymävaiheissaneuvoo ja motivoi nuoria koulutukseen hakeutumisessaohjaa nuoria ammatinvalinnan palveluihin.
----------------------------------	--

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA TOTEUTTAA PIENIMUOTOISEN YHTEISÖLLISEN KEHITTÄMISHANKKEEN.

Tiedon hankkiminen ja sen käyttäminen

Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">käyttää monipuolisesti tiedonhankintakanavia ammatissaan tarvitseman tiedon päivittämiseenjäsentää ja soveltaa hankkimaansa tietoatyöskentelee oppivan organisaation periaatteiden mukaisestitoimii kehittäväällä työotteellaseuraa alansa ajankohtaista keskustelua ja tiedonlähteitälaatii asiakirjoja jommallakummalla kotimaisella kielellä tekstinkäsittelyä hyödyntäen.
----------------------------------	--

Toiminta palvelujärjestelmässä

Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">toimii palvelujärjestelmässä lakien ja asetusten mukaisestituntee pääpiirteissään julkishallinnon päätöksentekojärjestelmänpäivittää tietojaan päätöksenteostaseuraa yhteiskunnallista keskustelua palveluista ja niiden järjestämisestäperustelee omaa työtään suhteessa lapsi- ja nuorisopoliittisiin ohjelmiin.
----------------------------------	--

Työn ja toiminnan kehittäminen

Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tunnistaa toiminnan kehittämisen tarpeitasuunnittelee tavoitteellista toimintaa, taloutta ja tarvittaessa rahoitusmahdollisuuksia organisaationsa linjausten mukaisestiosallistuu olemassa olevaan työyhteisön kehittämistyöhön tai suunnittelee sekä toteuttaa sen pohjalta oman kehittämishankkeentuntee projektityön periaatteet ja vaiheet sekä hyödyntää niitä työssäänottaa kehittämistyössä huomioon resurssitarpeet, mahdollisuudet ja uhattyöskentelee kaikissa kehittämistyön vaiheissa yhdessä ohjattavien tai työyhteisön jäsenten kanssaarvioi ja raportoi kehittämistyön etenemistä ja vaikuttavuutta.
----------------------------------	--

2.3. Kulttuurien moninaisuus ohjaustyössä

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa ottaa huomioon erilaiset kulttuurit työhönsä vaikuttavina ilmiöinä, toimia kulttuurien välisissä viestintätilanteissa, ohjata vähemmistön edustajia yhteiskunnan toimijoiksi ja palveluiden käyttäjiksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Kulttuurien moninaisuus ohjaustyössä -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa ja tehtävissä toimintaympäristöissä, joissa on mahdollista kohdata eri kulttuurien ja eri kulttuuristen identiteettien lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Toimintaympäristöinä voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, lastensuojelulaitokset, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa, kun hän ohjaa erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään perustaa ohjaustyönsä ohjattavien yksilöllisiin tarpeisiin ja erityistarpeista saatuun tietoon, toimii kulttuurien moninaisuutta hyödyntäen, hyödyntää toiminnassaan monialaista ja monikulttuurista verkostoa, käyttää monipuolisia viestintätapoja, toimii oman työnsä eettisiä periaatteita noudattaen.

Tutkinnon suorittaja voi täydentää osaamisensa osoittamista tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, mikäli työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kuvauksia asiakas- tai ohjaustyöstä. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistosta, johon kuuluvat myös tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi. Itsearvioinnilla tutkinnon suorittaja osoittaa kykynsä reflektoida oppimistaan ja toimintaansa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten perusteella.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OTTAA HUOMIOON ERILAISET KULTTUURIT TYÖHÖNSÄ VAIKUTTAVINA ILMIÖINÄ.

Kulttuurin käsitteen ymmärtäminen ja sen hyödyntäminen ohjaustyön perustana	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tiedostaa oman kulttuurisen identiteettinsäottaa huomioon kulttuuristen identiteettien moninaisuudenosoittaa työskentelyssään ymmärtävänsä monikulttuurisuuden laaja-alaisena yhteiskunnallisena ilmiönä (sukupuolinen ilmaisu, seksuaalivähemmistöt, perhemallit yms.)kunnioittaa erilaisuutta ja kulttuurista moninaisuuttaottaa huomioon toiseuteen ja erilaisuuteen liittyvät ilmiötottaa huomioon perhekulttuurien merkityksen yksilöiden kohtaamisessa.käsittelee lasten ja nuorten kanssa asenteisiin ja syrjintään liittyviä kysymyksiä tunnistaen omat asenteensa
Uskontojen kohtaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">tiedostaa oman uskonnollisen identiteettinsätoimii lasten ja nuorten kanssa ottaen huomioon uskonnon kokonaisvaltaisen vaikutuksen elämäänottaa huomioon uskontojen moninaisuuden työssäänkohtaa lasten ja nuorten kysymykset läsnä olevana aikuisenakeskustelee uskontoon liittyvistä asioista lasten ja nuorten tarpeiden mukaanohjaa ja neuvoo uskonnonvapauslain mukaisestietsii työnsä tueksi tietoa uskonnoista ja arvioi sitä.

Kulttuurivähemmistöjen kohtaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> ohjaa lapsia ja nuoria tiedostaen —perinteiset suomalaiset vähemmistöt, kuten romanit, saamelaiset, tataarit ja suomenruotsalaiset —suurimmat maahanmuuttajaryhmät — seksuaalivähemmistöt —muut vähemmistöt ottaa huomioon kulttuurivähemmistöjen todellisuuden arjessa etsii työnsä tueksi tietoa kulttuurivähemmistöistä ja arvioi sitä kriittisesti suhtautuu avoimesti ja myötäeläen toisiin toimii eri väestöryhmien välillä kunnioittavasti ja hyviä yhteistyötaitoja käyttäen.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA TOIMIA KULTTUURIEN VÄLISISSÄ VIESTINTÄTILANTEISSA.

Erialaisten viestintätapojen käyttö	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> käyttää kohderyhmän mukaista viestintää ja tiedotusta käyttää tarvittaessa selkokieltä tai asioimistulkkia etsii lapsen ja nuoren ohjaukseen yhteisen kielen toiminnan kautta varmistaa viestin perillemenon ja sen ymmärtämisen viestii työtilanteissa suomeksi tai ruotsiksi selviytyy viestinnästä vähintään yhdellä vieraalla kielellä auttaa asiakasta eteenpäin toisella kotimaisella kielellä.

Kulttuurisen vuorovaikutuksen vahvistaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> tuntee uuteen kulttuuriin tutustumiseen liittyviä ilmiöitä ja käyttää tietoa toiminnassaan hyödyksi tunnistaa kulttuurisokin eri vaiheet valitsee tilanteen perusteella oikeat tukitoimet ja verkostot käsittelee lasten ja nuorten kanssa monikulttuurisuuteen liittyviä kysymyksiä edistää omalla toiminnallaan maahanmuuttajien kotoutumista.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OHJATA VÄHEMMISTÖN EDUSTAJIA YHTEISKUNNAN TOIMIJOIKSI JA PALVELUIDEN KÄYTTÄJIKSI.

Monikulttuurisen työn perusteiden mukaan toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> toimii ihmis- ja lastenoikeuksien mukaisesti toimii yhdenvertaisuuslain perusperiaatteiden mukaisesti ymmärtää valtarakenteita ja vaikuttamisen mahdollisuuksia monikulttuurisuuskysymyksiin liittyen seuraa alan ajankohtaista keskustelua ja tutkimusta soveltaa ajankohtaista tietoa työssään tunnistaa rasistisen käyttäytymisen ja puheen sekä puuttuu siihen.

Toimijuuden vahvistaminen monikulttuurisessa yhteiskunnassa	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii vähemmistöryhmiin ja maahanmuuttajiin liittyvien lakien ja ohjeistusten mukaisesti • ottaa huomioon maahanmuuton taustan ja sen vaikutukset • toimii ja työskentelee kansainvälisten maahanmuuttajasopimusten mukaisesti • tuntee maahanmuuttajien koulutuksen järjestämisen erityispiirteet ja ohjaa koulutukseen tarvittaessa • tuntee maahanmuuttajien sosiaaliturvaa ja ohjaa palvelujen käyttöön • laatii kotoutumista tukevan suunnitelman yhdessä ohjattavan ja muiden toimijoiden kanssa • hyödyntää maahanmuuttajatyöntekijöitä tai maahanmuuttajajärjestöjä työnsä tukena.

2.4. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa ottaa ohjauksessa huomioon lapsuuden merkityksen elämänvaiheena, tukea ohjauksellaan lasten ja perheiden hyvinvointia, ottaa ohjaustyössä huomioon lapsen kasvun ja kehityksen häiriöt.

Ammattitaidon osoittamistavat

Erityistä tukea tarvitsevan lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen - tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan todellisissa työtilanteissa ja tehtävissä toimintaympäristöissä, joissa ohjataan erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Työtä tehdään perheiden ja moniammatillisen verkoston kanssa. Toimintaympäristöinä voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, koulu, aamuja iltapäivätoiminta, lastensuojelulaitokset, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa, kun hän ohjaa erityistä tukea tarvitsevia lapsia toimintaympäristössä käytettävien suunnitelmien mukaisesti, perustaa ohjaustyönsä ohjattavien yksilöllisiin tuen tarpeisiin ja erityistarpeista saatuun tietoon, toimii kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti, hyödyntää toiminnassaan monialaista verkostoa toimii oman työnsä eettisiä periaatteita noudattaen.

Tutkinnon suorittaja voi täydentää osaamisensa osoittamista tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, mikäli työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kuvauksia asiakas- tai ohjaustyöstä. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistosta, johon kuuluvat myös tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi. Itsearviointilla tutkinnon suorittaja osoittaa kykynsä reflektoida oppimistaan ja toimintaansa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten perusteella.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OTTAA OHJAUKSESSA HUOMIOON LAPSUUDEN MERKITYKSEN ELÄMÄNVAIHEENA.

Lapselle ominaisten toimintatapojen havaitseminen ja niiden hyödyntäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• toimii toimintaympäristössä käytettävien kasvatussuunnitelmien mukaisesti• suunnittelee ohjaustyön sisältöjä ja toimintaympäristöä ottaen huomioon lapselle ominaiset toimintatavat (leikki, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen)• vastaa lasten läheisyyden tarpeisiin• hyödyntää ohjauksessa ajankohtaisen lastenkulttuurin erilaisia muotoja• dokumentoi lasten kehitystä ja toimintaa.
Kasvattajana ja ohjaajana toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• mahdollistaa lasten yksilöllisen ja itsenäisen tai omaehtoisen toiminnan• reagoi aktiivisesti lasten tunteisiin ja tarpeisiin• suunnittelee ja rakentaa kasvattajayhteisön kanssa lasten kehitystä tukevan toiminta- ja oppimisympäristön• dokumentoi toimintaansa kasvattajana• arvioi kasvattajana toimimisen periaatteitaan ja toimintatapojaan• ohjaa ja motivoi perheitä osallistumaan vapaa-aikapalveluihin ja harrastuksiin• käyttää hyväkseen toimintaa suunnitellessaan em. palveluja tuottavaa verkostoa• tekee aloitteita toiminnan ja ympäristön kehittämiseksi.
Lapsen terveiden elämäntapojen tukeminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• tukee lasten kehittymistä ja kasvua hoidon, kasvatuksen ja opetuksen keinoin• ohjaa terveellisiin ruokailutottumuksiin ja elämäntapoihin• mahdollistaa päivittäisen levon ja rauhoittumisen• edistää lasten liikkumista varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksen linjausten mukaisesti• hoitaa vastuullaan olevat työtehtävät neuvolan ja kasvattajayhteisön välisten käytänteiden mukaisesti• ohjaa lapsia toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti• varmistaa turvallisen mediaympäristön ja tukee ikätason mukaista mediataitojen kehittymistä.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA TUKEA OHJAUKSELLAAN LASTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINTIA.

Lapsen oikeuden koskemattomuuteen turvaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • turvaa lasten henkisen ja fyysisen koskemattomuuden ohjaustilanteessa • toimii lastensuojelulain velvoitteiden mukaisesti • tuntee ja toimii lastensuojelulain sisältämän ilmoitusvelvollisuuden ja organisaation käytäntöjen mukaisesti • tunnistaa ja puuttuu kiusaamiseen • tunnistaa seksuaalisen häirinnän ja puuttuu tilanteisiin • tukee perheenjäseniä perheväkivaltilanteissa • kohtaa aggressiivisen asiakkaan työyhteisön turvasuunnitelman mukaisesti • hyödyntää tukipalveluja väkivaltilanteisiin liittyen • edistää omalla toiminnallaan väkivallattomuutta.

Perheen toimeentulon merkityksen lapsen kasvuun ja kehitykselle huomioiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy lasten ja perheiden tilanteeseen ja tekee tarvittaessa ehdotuksia tilanteen parantamiseksi • tunnistaa lasten ja perheiden elinolojen riskitekijöitä ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla • vahvistaa vanhempien elämänhallintaa esimerkiksi ohjaamalla erilaisten palveluiden käyttämiseen • ottaa huomioon ohjaustoiminnassa työttömyyden vaikutukset lasten ja perheiden elämään • perustelee perheille kouluttautumisen merkitystä elämässä selviytymisessä.

Mielenterveyttä koskevien tietojen ja taitojen hyödyntäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää tietoa mielenterveyden häiriöistä ja niiden vaikutuksista lasten ja perheiden toimintakykyyn • tunnistaa mielenterveysongelmia • ottaa huomioon erityisesti lapsuuteen liittyvät mielenterveyden riskitekijät • kohtaa asiantuntevasti tunnehäiriöisiä lapsia • käyttää tukena mielenterveyspalveluita ja lastenpsykiatrista hoitojärjestelmää.

Toiminnallisten riippuvuuksien ja perheen päihteiden käytön huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tietää riippuvuuksien ja päihteiden käytön vaikutukset toimintakykyyn ja lasten kehitykseen • keskustelee ohjattavien kanssa päihteiden käytöstä • toimii ohjauksessaan johdonmukaisesti • ottaa tarvittaessa puheeksi päihteiden käytön ja toiminnalliset riippuvuudet (mm. peli-, netti- tai seksiriippuvuus) • ottaa kohtaamisessa huomioon päihtyneen käyttäytymisen arvaamattomuuden • hyödyntää työssään tietoa yleisimpien huumeiden vaikutuksista ja huumeiden käytön määrästä • hyödyntää päihde- ja mielenterveystyön verkostoja oman työnsä tukena • päivittää päihdetietämystään ja hoitomuotojen tuntemusta • edistää ohjauksellaan päihdeettömyyttä • toimii ehkäisevän päihdetyön periaatteiden mukaisesti.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OTTAA OHJAUSTYÖSSÄ HUOMIOON LAPSEN KASVUN JA KEHITYKSEN HÄIRIÖT.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kehityksellisten tarpeiden havainnoiminen ja huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> havainnoi lasten kasvua ja kehitystä tunnistaa lasten kasvun ja kehityksen häiriöitä suunnittelee tavoitteellista toimintaa luo toimintaan turvallisuutta lisäävää struktuuria toimii kuntoutussuunnitelman mukaisesti.

Perheiden kanssa yhteistyössä toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> luo yhdessä vanhempien kanssa lapsen kehitystä ja kasvua tukevan suunnitelman (esimerkiksi lapsen VASU eli varhaiskasvatussuunnitelma) keskustelee lapsen kehityksestä ja siihen liittyvistä kysymyksistä vahvistaa kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa sovitulla tavoilla ohjaa perheitä lapsen haastavissa kehitysvaiheissa ja toimii kokonaiskuntoutuksen tavoitteiden ja oman ammattiroolin mukaisesti. kasvatustilanteissa ohjaa perheitä tarvittaessa eteenpäin erilaisten verkostojen ja ammatillisen avun piiriin

Erityispedagogiikan tiedon hyödyntäminen ohjauksessa	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> perehtyy keskeisiin erityis- ja vammaispalvelujen sekä alan järjestöjen toimintoihin hyödyntää työssään tietoa yleisimmistä vammaisuuden muodoista ja niiden vaikutuksista lasten toimintakykyyn hankkii tietoa erityiskasvatuksesta ja sen menetelmistä työnsä tueksi mahdollistaa osaltaan tukipalvelut siten, että kasvatukselliset, sosiaaliset ja lääketieteelliset kuntoutukset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

Erityiskasvatuksen ja -ohjauksen menetelmien käyttäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> harjaannuttaa lapsen perustaitoja järjestää tarvittavan erityisen tuen lapsen toimintaympäristössä tehostaa yhteistyötä vanhempien kanssa mukauttaa toimintaympäristöä erityistä tukea tarvitsevalle lapselle sopivaksi eriyttää ja yksilöllistää kasvatustoimintaa toimii ensiaputilanteissa ammatillisesti kokonaistilanteen mukaan ja antaa ensiapua EA2-tasolla.

2.5. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa ottaa ohjauksessa huomioon nuoruuden merkityksen elämänvaiheena, tukea ohjauksellaan nuorten ja perheiden hyvinvointia, ottaa ohjaustyössä huomioon nuoren kasvun ja kehityksen haasteet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen -tutkinnon osan ammattitaito osoitetaan ja arvioidaan työelämän todellisissa työtilanteissa ja tehtävissä toimintaympäristöissä, joissa ohjataan erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Työtä tehdään perheiden ja moniammatillisen verkoston kanssa. Toimintaympäristöinä voivat olla mm. nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, lastensuojelulaitokset, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa, kun hän ohjaa erityistä tukea tarvitsevia nuoria toimintaympäristössä käytettävien suunnitelmien mukaisesti, perustaa ohjaustyönsä ohjattavien yksilöllisiin tuen tarpeisiin ja erityistarpeista saatuun tietoon, tukee toiminnallaan nuorten elämänhallinnan kehittymistä, hyödyntää toiminnassaan monialaista verkostoa, toimii oman työnsä eettisiä periaatteita noudattaen.

Tutkinnon suorittaja voi täydentää osaamisensa osoittamista tutkintosuorituksen aikana syntyneillä dokumenteilla, mikäli työsuoritukset eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Dokumentit voivat olla esimerkiksi kuvauksia asiakas- tai ohjaustyöstä. Arvioituina dokumentit muodostavat osan arviointiaineistosta, johon kuuluvat myös tutkintosuoritusten arvioinnit ja tutkinnon suorittajan itsearviointi. Itsearviointilla tutkinnon suorittaja osoittaa kykynsä reflektoida oppimistaan ja toimintaansa tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten perusteella.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OTTAA OHJAUKSESSA HUOMIOON NUORUUDEN MERKITYKSEN ELÄMÄNVAIHEENA.

Nuoruuden erityispiirteiden tunteminen ja huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none">• toimii kunnan tai valtakunnallisten nuorisopoliittisten linjausten mukaan• toimii nuorisolain velvoitteiden mukaisesti• kuuntelee nuorten kokemuksia olemassaolostaan• ottaa huomioon nuorten tarpeet kuulua ryhmään• seuraa nuorisokulttuurien trendejä ja niiden erilaisia muotoja• ottaa huomioon nuorisokulttuurien merkityksen nuorten elämään.

Nuorten kasvattajana ja ohjaajana toimiminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • antaa ohjauksessa tilaa nuorten itsenäiselle toiminnalle • toimii ohjaustilanteissa kontekstuaalisen periaatteen mukaan • luo muun kasvattajayhteisön kanssa nuoren kehitystä tukevan toiminta- ja oppimisympäristön • ohjaa ja motivoi nuoria osallistumaan vapaa-aikapalveluihin ja harrastusmahdollisuuksiin • käyttää hyväkseen toimintaa suunnitellessaan em. palveluja tuottavaa verkostoa • tekee aloitteita nuorten vapaa-ajan toiminnan kehittämiseksi.

Nuorten terveiden elämäntapojen ja elämänhallinnan tukeminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • ohjaa nuoria terveisiin elämäntapoihin • keskustelee nuorten kanssa seksuaalisuudesta ja ohjaa vastuullisuuteen kasvamista • ohjaa nuoria vastuullisiksi kuluttajiksi ja tiedostamaan oman toimintansa vaikutukset ympäristöön • ohjaa nuoria vastuullisiksi median käyttäjäksi • ohjaa nuoria arjen elämisentaitojen (ruoanlaitto, siivous, pyykinhuolto, hygienia) oppimisessa • tukee nuorten elämänhallintataitojen kehittymistä asettamalla rajoja ja ohjaamalla arjen valinnoissa.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA TUKEA OHJAUKSELLAAN NUORTEN JA PERHEIDEN HYVINVOINTIA.

Nuoren oikeuden koskemattomuuteen turvaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • turvaa nuorten henkisen ja fyysisen koskemattomuuden ohjaustilanteessa • toimii lastensuojelulain mukaisesti • tuntee ja toimii lastensuojelulain sisältämän ilmoitusvelvollisuuden ja organisaation käytäntöjen mukaisesti • puuttuu kiusaamistilanteisiin • tunnistaa seksuaalisen häirinnän ja puuttuu tilanteisiin • tukee perheenjäseniä perheväkivaltilanteissa • kohtaa aggressiivisen asiakkaan turvasuunnitelman mukaisesti • hyödyntää tukipalveluja väkivaltilanteisiin liittyen • edistää omalla toiminnallaan väkivallattomuutta.

Nuoren itsenäistymisen tukeminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tukee nuoren itsenäistymisprosessia ottaen huomioon yksilöllisen kehityksen • hahmottaa nuorten ja perheiden elinolojen riskitekijöitä ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla • tukee vanhempia nuoren itsenäistymisprosessin aikana • auttaa omalla esimerkillään nuorta ymmärtämään työn merkityksen elämänhallintaan, toimeentuloon ja sosiaalisiin suhteisiin • ottaa huomioon ohjaustoiminnassa työttömyyden vaikutukset nuorten ja perheiden elämään • neuvoo ja motivoi nuoria koulutukseen hakeutumisessa • tukee nuoria itsenäisessä asumisessa • ohjaa nuoria käyttämään asumiseen liittyviä palveluja ja tukimuotoja.

Nuorisorikollisuuden ehkäiseminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa tekijöitä ja olosuhteita, jotka vaikuttavat rikollisen tai väkivaltaisen käyttäytymisen syntymiseen seuraa nuorisorikollisuuden alueellisia ilmiöitä ja sen määrällistä ja laadullista kehitystä ohjaa nuoria vastuunkantamiseen sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen toimii nuoren tukihenkilönä mahdollisessa oikeusprosessissa ohjaa nuorta sovittelujärjestelmän piiriin.

Päihteiden ja toiminnallisten riippuvuuksien huomioon ottaminen nuorten elämässä	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> ottaa ohjauksessa huomioon päihteiden vaikutukset toimintakykyyn ja elämään ottaa puheeksi nuorten päihteiden käytön ja toiminnalliset riippuvuudet (mm. peli-, netti- tai seksiriippuvuus) toimii varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti perheitä tuken hyödyntää päihdetyön ja mielenterveyden verkostoja työnsä tukena hyödyntää ohjauksessaan tietoja yleisimmin käytetyistä huumeista, niiden käytön vaikutuksista ja vieroitusoireista päivittää päihdetietämystään ja hoitomuotojen tuntemusta seuraa ja hyödyntää ajankohtaista huume keskustelua edistää ohjauksellaan päihteettömyyttä toimii ehkäisevän päihdetyön periaatteiden mukaisesti.

Mielenterveyttä koskevien tietojen ja taitojen hyödyntäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> käyttää työssään hyödyksi tietoa nuorten yleisimmistä mielenterveyden häiriöistä ja sairauksista tukee nuoria tuntien erityisesti nuoruuteen liittyvät mielenterveyden riskitekijät toimii ymmärtäen perheissä ilmenevien mielenterveyshäiriöiden vaikutukset nuoriin kohtaa ammatillisesti ja empaattisesti mielenterveysasiakkaat ja heidän perheensä ohjaa nuorta ja hänen perhettään käyttämään mielenterveys- ja nuortenpsykiatrisia palveluja tukee omalla toiminnallaan nuorten ja perheiden mielenterveyden edistämistä.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA OTTAA OHJAUSTYÖSSÄ HUOMIOON NUOREN KASVUN JA KEHITYKSEN HAASTEET.

Nuoren kehityksellisten tarpeiden huomioon ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> havainnoi nuorten kasvua ja kehitystä tunnistaa nuorten kasvun ja kehityksen häiriöitä suunnittelee tavoitteellista toimintaa luo toimintaan struktuuria ja turvallisuutta tukee nuoren identiteetin kehittymistä toimii erityisnuorisotyön tavoitteiden, keskeisten työmuotojen ja käytäntöjen mukaisesti käyttää tavoitteiden saavuttamiseksi erilaisia toimintamuotoja, menetelmiä ja työtapoja sekä perustelee niiden valinnan toimii muiden erityisnuorisotyötä tekevien tahojen kanssa tietää etsivän nuorisotyön palvelut ja ohjaa niihin tarvittaessa.

Erityispedagogisen tiedon hyödyntäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii ja soveltaa tietoa erityiskasvatuksesta ja sen menetelmistä • soveltaa ohjauksessa pedagogista osaamistaan • perustelee valitsemaansa toimintatapoja ja ratkaisuja pedagogisella tiedolla • tunnistaa syrjäytymistä ennakoivat merkit nuorten käyttäytymisessä ja käyttää tarvittaessa syrjäytymisen ehkäisyn keskeisimpiä menetelmiä • hyödyntää tuntemustaan keskeisistä vammais- ja erityispalveluista ja alan järjestöistä • järjestää ympäristön erityistä tukea tarvitsevien nuorten tarpeiden ja nuorten kehityksestä saamansa tiedon mukaisesti • käsittelee työssään nuorten kehitykseen liittyviä kysymyksiä ja tukee perhettä näissä tilanteissa • ohjaa eteenpäin tarvittaviin tukipalveluihin.

Erityisen ohjauksen tietojen ja taitojen käyttäminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää yksilöllisiä harjoitteita nuorten toiminnanohjauksen tukemisessa • tukee ohjauksessaan nuorten psyykkistä hyvinvointia • tukee ohjattavien tarkkaavaisuuden kohdentamista ja ylläpitämistä sekä keskittymistä • käyttää kielellistä ja ei-kielellistä kommunikaatiota tarkoituksenmukaisesti • käyttää erityisohjauksen menetelmiä ja hyödyntää mahdollisia apuvälineitä nuorten kehityksen tukemiseksi ja itsetunnon vahvistamiseksi • toimii asiantuntijoiden ohjeiden mukaisesti pitkäaikaissairaiden ja vammaisten nuorten hoidossa • rakentaa siltaa nuorten ja vanhempien (huoltajien) välille • toimii kokonaiskuntoutuksen tavoitteiden ja ammattiroolinsa mukaisesti • rakentaa aktiivisesti luottamussuhdetta nuorten kanssa osallisuuden ja vaikuttamisen vahvistamiseksi • toimii ensiaputilanteissa ammatillisesti kokonaistilanteen mukaan ja antaa ensiapua EA2-tasolla.

2.6. Yrittäjänä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää valmiuksiaan toimia alan yrittäjänä, laatia liiketoimintasuunnitelman mahdolliselle yritykselleen, toimia ja kehittyä yrityksensä johtotehtävissä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Yrittäjänä toimiminen -tutkinnon osan ammatillinen osaaminen osoitetaan laatimalla alustava liiketoimintasuunnitelma yritykselle lasten ja nuorten erityisohjauksen toimialalla. Tätä täydennetään toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä, tuotoksilla ja laskelmissa asiantuntijoita hyödyntäen. Lisäksi tutkinnon suorittaja arvioi osaamistaan ja kehittymistarpeitaan yrittäjänä toimimiselle.

Tutkintosuoritukseen kuuluu myös tutkinnon suorittajan toiminta edellä esitetyn prosessin aikana. Toiminta dokumentoidaan ja dokumentteihin liitetään työelämän arvioijien arvioinnit.

Tutkinnon suorittaja tekee myös henkilökohtaisen arvion ja kehittämissuunnitelman omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan yrittäjänä.

Ammattitaidon osoittamista syvennetään asiantuntijoiden kanssa käytävällä arviointikeskustelulla, jossa dokumenttien ja arviointien pohjalta tarkennetaan ja täsmennetään yrittäjäksi aikovan kykyä toimia yrittäjänä ja valmiuksia tehdä ratkaisuja yritystoiminnan mahdollisesta aloittamisesta.

Arviointi

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA ARVIOIDA JA KEHITTÄÄ VALMIUKSIAAN TOIMIA ALAN YRITTÄJÄNÄ.

Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä • erittelee arvojaan mahdollisen yritystoiminnan kannalta • arvioi realistisesti omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä • laatii itselleen asiantuntijoiden opastuksella osaamisen kehittämissuunnitelman yrittäjänä toimimiselle.

Itsenäistä ammatinharjoittamista säätelevien lakien, asetusten ja säädösten mukainen toiminta	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon yrittäjänä toimimisen yleiset lähtökohdat • ottaa huomioon itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisen lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä parissa seuraavien säädösten mukaisesti niiltä osin kuin ne koskevat alan ammatinharjoittajan toimintaa, kuten laki ja asetus yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 1996/603, sosiaalihuoltolaki 1982/710, arvonlisäverolaki 1993/1501, kirjanpitolaki 1997/1336, laki julkisista hankinnoista 2007/348, työturvallisuuslaki 2002/738, alan työehtosopimukset • seuraa alan yritystoimintaa ohjaavien lakien ja säädösten muutoksia kansallisella tasolla • tutustuu kilpailutussäädöksiin ja tarjouskäytäntöihin.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA LAATIA LIIKETOIMINTASUUNNITELMAN MAHDOLLISELLE YRITYKSELLEEN.

Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen liiketoimintasuunnitelmaa varten	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tutustuu toimialan tulevaisuuden näkymiin ja kehitykseen • on selvillä alan markkinatilanteesta oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta • ottaa huomioon lainsäädännön asettamat vaatimukset omalle yritystoiminnalleen • ottaa suunnitelmassa huomioon ammatinharjoittamisen luvanvaraisuuden ja siihen liittyvät toiminnot • tarkastelee mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta • tarkastelee yrittäjyyttä yrittäjän toiminnan vastuiden ja velvoitteiden näkökulmasta • tarkastelee yrittäjyyttä työnantajana toimimisen näkökulmasta.

Liiketoimintasuunnitelman laadinta	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa yrityksensä toimintaympäristön • tuotteistaa asiakkaiden ostamat palvelut • vertailee vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa • keskustelee asiantuntijoiden kanssa mahdollisen yrityksen toimintamuodon vaihtoehdoista • kehittää asiantuntijoita hyödyntäen yritykselleen alustavan liikeidean • ottaa huomioon millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan käynnistäminen vaatii • arvioi asiantuntijoiden kanssa yritysideaansa onnistumisen mahdollisuuksia.

Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa suunnitelmassaan yrityksen mahdolliset asiakkaat • kartoittaa vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas- ja verkostosuhteita • hahmottelee em. verkostokumppanien kanssa sopimuksia asiantuntijapalveluja hyödyntäen.

Kustannustietoinen toiminta	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hinnoittelee palveluja markkinalähtöiset tekijät huomioon ottaen • tulkitsee yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukyvyyn ja tuloksen suhteen • pohtii taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijan kanssa • arvioi mahdollisia liiketoiminnan riskejä ja niiden vaikutuksia • laatii yhdessä asiantuntijoiden kanssa yritykselleen karkean tulosennusteen • hankkii asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen.

TUTKINNON SUORITTAJA OSAA TOIMIA JA KEHITTYÄ YRITYKSENSÄ JOHTOTEHTÄVISSÄ.

Asiakkaiden odotusten ja vaatimusten huomion ottaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • toimii asiakaspalvelussa kuunnellen asiakasta ja kehittää toimintaa sen pohjalta • kehittää uusia palveluideoita • ottaa huomioon asiakasprosessien kokonaisuuksia • kokoaa asiakaspalautetta ja hyödyntää sitä toiminnan kehittämisessä.

Henkilöstöhallinnon osaaminen	
Hyväksytyt suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa alansa ydinosaamisvaatimukset • ottaa suunnitelmassaan huomioon ammattitaitoisen henkilöstön merkityksen laadukkaana toiminnan osana • kirjaa suunnitelmaansa rekrytoinnin periaatteet • hyödyntää kehityskeskustelua osaamisen kehittämisen välineenä • toimii ottaen huomioon työsuojelun säädökset • toimii henkilöstön työhyvinvointia ja työkykyä tukevasti.

Omien yrittäjävalmiuksien kehittäminen	
Hyväksytyn suorituksen kriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • hakee aktiivisesti palautetta • vastaanottaa palautetta ammatillisesti • hyödyntää saamansa palautteen yrittäjävalmiuksiensa kehittämiseksi • hakee yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemiaan tietoja ja asiantuntijapalveluja • huolehtii omasta työhyvinvoinnistaan.

3. Näyttötutkinnot

3.1. Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

3.2. Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3.3. Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

3.4. Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n (952/2011) säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamisesta erillisen määräyksen (43/011/2006).

3.5. Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukseen. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

3.5.1. Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

3.5.2. Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisuuppyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

3.6. Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

3.7. Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määriteltyihin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistaviin opintoihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamisessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n 9 kohtaa. Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon myös em. lain L 952/2011 pykälien § 13, 13 a ja 16 säännökset.

Edellä mainitut valtioneuvoston asetus ja säännökset koskevat myös lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkintoa.

3.7.1. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa

Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä humanistisen ja kasvatustieteiden tutkinnoissa tarkoitettuihin opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.

Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla sellainen psyykinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen kuten psykoottistasoinen oireilu tai vakavasti toimintakykyä laskeva masennus, vakava sosiaalisten tilanteiden pelkotila muu sairaus tai vamma, joka vaarantaa opiskelijan oman tai muiden käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistuvien tai niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.

3.7.2. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon terveydentilavaatimukset

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon terveydentilavaatimukset Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä humanistisen ja kasvatustieteiden tutkinnoissa tarkoitettuihin opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.

Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla sellainen psyykinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen kuten psykoottistasoinen oireilu tai vakavasti toimintakykyä laskeva masennus, vakava sosiaalisten tilanteiden pelkotila, muu sairaus tai vamma, joka vaarantaa opiskelijan oman tai muiden käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen

osallistuvien tai niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden, päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.

4. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon muodostuminen

4.1. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut on ohjaus- ja kasvatustehtävien ammattilainen. Hänen osaamistaan on vuorovaikutus, yhteistyö ja kohtaaminen. Hän käsittelee lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa kasvatukseen liittyviä kysymyksiä. Hän ymmärtää toiminnassaan lapsen tavan toimia, leikkiä ja oppia. Tutkinnon suorittanut on tietoinen lapsen ja nuoren kehityksestä sekä siihen vaikuttavista ilmiöistä ja tekijöistä. Hän ohjaa nuoria erilaisissa tilanteissa, jotka liittyvät kehitykseen, oppimiseen, itsenäistymiseen ja nuorten yhteiskuntasuhteisiin. Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut tunnistaa perheen merkityksen lasten ja nuorten elämän keskeisenä tekijänä, tukee perheiden hyvinvointia ja ohjaa tilanteissa, joissa perhe tarvitsee tukea. Hän ottaa huomioon lasten ja nuorten vapaa-ajan ilmiöt ja ymmärtää niiden merkityksen. Tutkinnon suorittanut toimii kaikissa työtilanteissa nuoriso-, kasvatus- ja sosiaalityön eettisten ohjeiden mukaan.

Yhteiskunnan muutosten keskellä lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut osaa reagoida lasten, nuorten ja heidän perheidensä tarpeisiin. Hän tunnistaa sosiaalisten ongelmien ja syrjäytymisen syntytaustaa ja niiden vaikutuksia yksilöön ja yhteisöön. Hän kykenee tekemään aloitteita lasten ja nuorten elinolojen parantamiseksi ja osaa aktivoida yksilöitä toimimaan aloitteellisesti itseään koskevissa asioissa. Ammattitaitoon kuuluu myös palvelujen tuottaminen eri toimintaympäristöissä joustavasti ja luovasti. Hyvä organisointitaito ja joustavuus ovat nykyajan kirjaviiden elinolosuhteiden ammattilaiselle osa luontevaa ammattitaitoa.

Ohjaustyön ammattilaisena lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittaneen vahvuuksiin kuuluu kyky toimia monialaisissa ja monikulttuurisissa verkostoissa. Hän tunnistaa monikulttuurisuuden merkityksen ja erilaisten vähemmistöjen tarpeita. Hän osaa ryhmyttää erilaisia ihmisiä ja tukea yksilöiden sekä yhteisöjen osallistumista. Hän on asiantuntija sosiaalisen vahvistamisen, yksilöllisen ohjaamisen ja monenlaisten perheiden tukemisen alueella.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut osoittaa osaamistaan kokonaisvaltaisesti eri toiminnoissa. Tutkinnon kaikkien osien ammattitaitovaatimusten arvioinnin kohteissa osoitetaan osaamista seuraavien läpäisevien periaatteiden mukaisesti: eettinen ja ammatillinen toiminta dialogisuus ohjaustyön perustana työn kontekstin ja arvojen huomioiminen omassa toiminnassa oppimisprosessin vaikutuksesta rakentuva ja kehittyvä ammatillinen kasvu ja kehitys elinikäiseen oppimiseen ja siihen ohjaamiseen liittyvät valmiudet moniammatillinen ja vastuullinen työote lasten ja nuorten ohjaustoimintaa ohjaavien lakien mukainen toiminta, erityisesti lastensuojelulain, nuorisolain, lain kotoutumisen edistämisestä, päihdehuoltolain, vammaisia koskevien lakien, lain sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista ja yhdenvertaisuuslain mukainen toiminta työskentely YK:n lasten oikeuksien sopimuksen periaatteiden mukaisesti erilaisten ihmisten kohtaaminen vastavuoroisesti ja kunnioittaen.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset on määritelty tasollisesti siten, että henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja taidot sekä lisäksi täydentäviä sekä syventäviä opintoja ja noin kolmen vuoden työkokemus, pystyy todennäköisesti suoriutumaan tästä ammattitutkinnosta.

5. Liite: Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittaneen työn kuvaus

Ammattialan arvoperusta

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut työskentelee jokaisen ihmisen arvoa kunnioittaen. Hän työskentelee tiedostetun ihmiskäsityksen mukaan lasten ja nuorten myönteistä ja realistista minäkuvaa vahvistaen. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle oikeus olla vapaa ja vastuullinen yhteiskunnantoimija. Toivon pedagogiikka, kohtaamisen taidot ja voimavarakeskeinen lähestymistapa ovat ohjauksen arvoperusta. Läsnä olemisen taito ja mahdollisuusvastavuoroiseen dialogiin luovat pohjan luottamukselliselle ohjaussuhteelle ja antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja luovaan ohjaussuhteeseen.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut on ohjauksen ammattilainen, joka kunnioittaa ja hyödyntää kaikkinaista erilaisuutta ja kulttuurien moninaisuutta. Ohjaajan taidoissa arvostetaan osallistavaa vuorovaikutustasokäytäntöä voimaannuttamisen ja valtauttamisen periaatteita. Yleiset ihmisoikeudet, yhdenvertaisuuslaki, lastensuojelu- sekä nuorisolaki luovat pohjan erityispedagogiselle ohjaustyölle ja alan ammattietiikalle. Tutkinnon suorittanut hyödyntää omia vahvuuksiaan ja kehittää omaan persoonaan sopivan ohjaustyylin.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut ymmärtää yksilön arvon ja yhteisöllisyyden tavoitteet. Tutkinnossa tavoitellaan laaja-alaista yhteiskunnallista näkökulmaa huomioon ottamista lasten ja nuorten elinolojen kehittämisessä. Perhettä arvostetaan yhteiskunnan merkittävänä perusolona. Erilaisten perheiden kohtaaminen on osa kasvatuskumppanuuden arvoperustaa. Laadukas ohjaus perustuu moniammatillisen verkostotyön periaatteisiin ja kollegiaaliseen yhteistyöhön erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen.

Ammattialan kuvaus

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut toimii vaativissa kasvatusta-, ohjaus- ja organisointitehtävissä. Työalueina ovat lapsi- ja nuorisotyö erilaisissa toimintaympäristöissä, joita voivat olla mm. päivähoito, lapsi- ja perhetyö, nuorisotyö, koulu, aamu- ja iltapäivätoiminta, laitokset ja sairaalat, kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminta, erityisryhmien työpajat ja toimintakeskukset, kansalais- ja järjestötoiminta sekä alan yritykset.

Tutkinnon suorittaneen keskeistä osaamista ovat sosiaaliset ja verkostoitumisen taidot sekä kyky tunnistaa yksilöllisiä ja yhteisöllisiä ohjauksen tarpeita ja kehittämiskohteita. Erityisohjaajalla on vahvat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, joita hän osaa soveltaa työssään tavoitteellisesti, vastuullisesti ja eettisesti. Palvelujen ja toiminnan tuottaminen erilaisissa toimintaympäristöissä edellyttää joustavuutta, luovuutta ja organisointitaitoa.

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon suorittanut kohtaa ja käsittelee lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimiessaan kasvatukseen ja yhteiskuntaan liittyviä erityiskysymyksiä ja ongelmakohtia. Tällaisia ovat esimerkiksi elinoloihin, terveyteen, työllisyyteen, asumiseen tai monikulttuurisuuteen liittyvät asiat sekä muut perheiden hyvinvointiin liittyvät tekijät. Tutkinnon suorittanut ymmärtää sosiaalisten ongelmien syntyä ja niiden vaikutuksia yksilöön ja yhteisöön. Hän toimii moniammatillisissa työryhmissä ja verkostoissa lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin ja elinolojen asiantuntijana. Hän kykenee tekemään esityksiä ja aloitteita lasten, nuorten ja perheiden elämäntilanteen parantamiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnan ja tulevaisuuden muutospainissa korostuu ohjaajuus eettisenä ja vuorovaikutteisena ihmishuhtena. Lasten ja nuorten ongelmat, häiriökäyttäytyminen, normaali ja uhmaava käytös ja yhteiskunnan vastaiset alakulttuurit ovat ohjauksen työkenttään tarvetta kehittää työalaa jatkuvasti. Kasvatustehtävien hajaantuminen vaikeuttaa lasten ja nuorten tottumista kasvatuksellisiin rajoihin ja haastaa ohjaajat ymmärtämään rajojen merkityksen kasvutapahtumassa. Moniarvoisuuden paineet, viihteellistyminen ja kiirekulttuuri

lisääväterityisohjauksen tarvetta. Lasten ja nuorten erityisohjaajan tutkinnon suorittanutseuraa lapsiin ja nuoriin liittyvää ajankohtaista keskustelua ja kehittää omaaosaamistaan jatkuvasti.